

ЕФЕКТИВНІ ПІДХОДИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ
У МЕНЕДЖМЕНТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙEFFECTIVE APPROACHES TO VETERAN REINTEGRATION
IN THE MANAGEMENT OF PUBLIC ORGANIZATIONS

Питання підходів реінтеграції ветеранів у менеджменті громадських організацій викликана зростанням кількості ветеранів війни. У статті визначено сутність понять «реінтеграція» та «громадська організація», охарактеризовано їх види; проаналізовано досвід України і інших країн у питанні реінтеграції ветеранів війни та діяльність деяких, існуючих в Україні, громадських організацій. Виділено наступні види: благодійні організації; фахові організації; організації роботодавців; професійні спілки; інші громадські організації. Типами некомерційних організацій є: організації, що займаються культурними та рекреаційними заходами; освітні та дослідницькі центри; некомерційні організації здоров'я; організації соціального сервісу; екологічні організації та організації захисту тварин; центри розвитку; громадські та правозахисні організації; благодійні організації; міжнародні організації. Розглянуто світовий досвід громадських організацій, які мали однакові цілі: підвищення медичних пільг і зведення нових лікарень для ветеранів; зміцнення існуючих пенсійних систем та пільг для колишніх військовослужбовців і їх сімей; заснування нового Бюро ветеранів; занурення у навчальний процес. Описано приклади успішних громадських ініціатив в Україні: «Принцип», «Благодійний фонд «Ветерано Хаб», «Благодійний фонд «Після служби» і ін.

Ключові слова: громадська організація, управління, реінтеграція, ветерани, підходи.

The issue of approaches to veteran reintegration in the management of public organizations has been brought about by the increasing number of war veterans. After the start of the full-scale invasion of Ukraine, the goal of public organizations, in addition to volunteer activities related to humanitarian assistance to the military, has become helping veterans reintegrate into civilian life. In search of ways to do this, many relevant approaches to veteran reintegration have emerged. The article defines the essence of the concept of "reintegration" and "public organization" and characterizes their types; analyzes the experience of Ukraine and other countries in the issue of war veteran reintegration; and analyzes the activities of some existing public organizations in Ukraine that are involved in helping war veterans reintegrate. The process of social reintegration is defined as the restoration of vital interactions in society for the sake of well-being, dignity, and social integrity of the individual. A public organization is a type of social non-profit self-organization created to realize social interests in a specific sphere, field, or sector of activity, profession, as defined by its charter, as well as to satisfy and protect the lawful common interests of its members. The following types are highlighted: charitable organizations; professional organizations; employer organizations; trade unions; other public organizations. Types of non-profit organizations include: organizations engaged in cultural and recreational activities; educational and research centers; non-profit health organizations; social service organizations; environmental and animal protection organizations; development centers; public and human rights organizations; charitable organizations; international organizations. World experience is considered, including the example of the Croatian Homeland War Veterans Association and the American context. Most organizations had the same goals: increasing medical benefits and building new hospitals for veterans; strengthening existing pension systems and benefits for former servicemen and their families; establishing a new Veterans Bureau. The work also discusses the effectiveness of reintegration through immersion in the educational process. After the start of the war in Ukraine in 2022, the need to help veterans became more evident. Currently, the state does not consider assistance to war veterans only in the form of subsidies but much more broadly, namely in the Government's Plan of Priority Actions. In Ukraine, in addition to the state, non-governmental non-profit organizations, including those founded by veterans, are involved in the process of war veteran reintegration. Examples of successful public initiatives are considered: "Principle", "Charitable Foundation "Veterano Hub", "Charitable Foundation "After Service" and others. At present, there are many public organizations in Ukraine created to help veterans reintegrate or that are actually engaged in this activity.

Key words: public organization, management, reintegration, veterans, approaches.

УДК 331.108

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.88-12>

Гавадзин Н.О.

к.е.н., доцент, професор кафедри управління та адміністрування, Заклад вищої освіти "Університет Короля Данила"

Григорська Н.М.

к.е.н., доцент, доцент кафедри управління та адміністрування, Заклад вищої освіти "Університет Короля Данила"

Тихонюк А.Я.

студент, Заклад вищої освіти "Університет Короля Данила"

Navadzyn Nataliia

Higher Educational Institution "King Danylo University"

Hryhorska Nataliia

Higher Educational Institution "King Danylo University"

Tykhoniuk Andrii

Higher Educational Institution "King Danylo University"

Постановка проблеми. Актуальність питання підходів реінтеграції ветеранів у менеджменті громадських організацій викликана зростанням кількості ветеранів війни, що зумовлено: анексією Криму та початком війни на Сході України (у 2014 році) та – великомасштабною війною на території України (що розпочалася у 2022 році). Усвідомлення необхідності допомоги ветеранам у реінтеграції в цивільне життя за допомогою інструментів, які доступні громадським організаціям посилює рівень значущості проблеми.

Українське суспільство завжди вирізнялося міцними горизонтальними зв'язками, що століття за століттям дозволяло нам об'єднуватися, а відтак – боротися і розвиватися.

Важливим для життя країни зараз є участь активістів. Після Революції Гідності, кількість охочих брати відповідальність за життя держави на себе зростає. В цьому прагненні активісти та просто небайдужі люди стали засновувати власні громадські організації з різною метою. Після початку повномасштабного вторгнення в Україну метою

діяльності громадських організацій, окрім волонтерської діяльності, що пов'язана з гуманітарною допомогою військовим, стала допомога ветеранам реінтегруватися у цивільне життя. В пошуку способів це зробити, виникло чимало актуальних підходів реінтеграції ветеранів.

Колишня Міністерка у справах ветеранів України Ю. Лапутіна зазначила, що після завершення російсько-української війни кількість ветеранів може сягати від 1,2 до 5 мільйонів осіб [1], а отже – потреба знаходити ефективні підходи їх реінтеграції буде зростати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед дослідників проблематики громадських організацій та реінтеграції ветеранів можна назвати Чимбір О. С., яка досліджувала соціальну реінтеграцію ветеранів війни [2]; Вітковська І. М., яка досліджувала теоретичні основи визначення «громадська організація» [3]; Дуднева Ю. Е., Обиденнова Т. С., Васильєва М. О., які досліджували особливості менеджменту некомерційних організацій [4]; Кулавіна Є. О., яка досліджувала залучення ветеранів АТО до громадських організацій та політичної діяльності в Україні [5].

Постановка завдання. Метою дослідження є проаналізувати та визначити наявні підходи, що застосовують громадські організації, для реінтеграції військових ветеранів у цивільне життя.

Для досягнення мети визначено такі завдання:

- визначити сутність поняття «реінтеграція»;
- визначити сутність категорії «громадська організація» та охарактеризувати їх види;
- проаналізувати досвід України та інших країн у питанні реінтеграції ветеранів війни;
- проаналізувати діяльність деяких, існуючих в Україні, громадських організацій, які займаються допомогою у реінтеграції ветеранам війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. З кожним роком в Україні популярнішими стають громадські утворення, що мають назву громадська організація. Починаючи з Революції Гідності громадянське суспільство почало особливо активізувати свою участь у житті країни, а одним з найбільш ефективних інструментів для такої залученості активістів вважається саме створення громадської організації.

Перш ніж приступати до аналізу підходів реінтеграції ветеранів, варто означити важливі терміни.

Як зазначає Чимбір О. С. [2], процес соціальної реінтеграції можна визначити як відновлення життєво важливих взаємодій у суспільстві заради добробуту, гідності та соціальної цілісності особи.

Згідно із Законом України «Про громадські організації» [6], «громадська організація є видом суспільної самоорганізації (громадян та/або юридичних осіб приватного права), що створюється з метою реалізації суспільних інтересів у визначеній сфері, галузі чи секторі діяльності, професії,

а також задоволення і захисту законних спільних інтересів своїх членів». Також, Закон зазначає, що громадські організації є неприбутковими.

І. М. Вітковська [3], зазначає, що громадські організації часто вважають «третім сектором». Згідно цього ототожнення, перший сектор – державні органи, які включають в себе всі галузі державної влади: законодавчу (Верховна Рада України), виконавчу (Президент, Уряд, міністерства, відомства, комітети та виконавчі органи влади) та судову (вся система судових органів). Другий сектор складається з великої кількості підприємств та інших державних і громадських організаційних структур, які здійснюють виробничу діяльність і надають послуги. Основною метою діяльності цих утворень є отримання прибутку, і саме тому вони утворюють економічний фундамент суспільства. Третій сектор включає різноманітні організації, які не входять до перших двох. Авторка зазначає, що в англійських публікаціях для позначення громадських організацій переважно використовуються два поняття – це «громадська організація» (civil society organization, CSO) та «неурядова організація» (nongovernmental organization, NGO), а також, що в соціологічній літературі поряд з категорією «громадська організація» широко вживаються такі родові поняття, як: «неурядова організація», «недержавна організація», «неприбуткова (некомерційна) організація», «організація третього сектору», «інститут громадянського суспільства», «громадський рух» тощо. Відтак, в подальшому, вживання будь-якого вищезгаданого терміну буде означати те саме, що «громадська організація».

Після того, як розглянули суть терміну, варто звернути увагу на різні види і специфіки громадських організацій, щоб краще розуміти їх сутність. Закон України «Про громадські організації» [6] виділяє наступні види: благодійні організації; фахові організації; організації роботодавців; професійні спілки; інші громадські організації.

Закон зазначає доволі незначний перелік видів громадських організацій, що не дає у повній мірі зрозуміти їхню різноманітність. Натомість Дуднева Ю. Е., Обиденнова Т. С., Васильєва М. О. [4] зазначають наступні типи некомерційних організацій:

- організації, що займаються культурними та рекреаційними заходами (групи мистецтв, спортивні групи, приватні музеї та галереї мистецтв, місцеві друковані видання та радіостанції, клуби, які надають підтримку);
- освітні та дослідницькі центри (приватні дитячі садки та школи, освітні центри, неформальні групи з освіти дорослих, центри з проведення медичних і соціальних досліджень, волонтерські організації з допомоги дітям);
- некомерційні організації здоров'я (центри з надання медичної допомоги, лікарні при церквах, паліативні центри з надання допомоги, ряд

некомерційних організацій, які надають допомогу інвалідам);

- організації соціального сервісу (центри з працевлаштування, центри з порятунку, а також допомоги дітям);

- екологічні організації та організації захисту тварин;

- центри розвитку (різні проєкти з розвитку, організації з тренінгів);

- громадські та правозахисні організації (правозахисні організації, які представляють інтереси певних груп, політичні партії, місцеві центри з надання юридичної допомоги населенню);

- благодійні організації (волонтерські центри, благодійні фонди);

- міжнародні організації (організації гуманітарної допомоги та розвитку).

Проаналізувавши види діяльності та специфіку різних громадських організацій у розрізі досліджуваної теми, можна зробити висновок, що майже усі вони, в рамках своєї специфіки, можуть допомагати в реінтеграції ветеранів у різні способи, починаючи від допомоги з працевлаштуванням до колектив інших ветеранів, до заняття правозахисною діяльністю і юридичною допомогою.

Щоб розглянути детальніше, як саме громадські організації можуть діяти у контексті реінтеграції ветеранів, дослідимо світовий досвід, зокрема приклад Асоціації хорватських ветеранів Вітчизняної війни. Кулавіна Є. О. [5] зазначає, що Асоціація хорватських ветеранів Вітчизняної війни (UHVDV), чисельність якої була більше ніж двісті тис. осіб, та яка мала представництва по всій країні, вимагала створення і надання нових пільг і прав для учасників Війни за незалежність. Відповідно до тогочасного законодавства, ветерани мали дуже обмежений список прав: більші за розміром та терміном сплати виплати з безробіття; вищу пріоритетність під час працевлаштування; можливість пасивного працевлаштування. Тому Асоціація вносила ті вимоги, які б забезпечили більш комфортне й безпечне життя ветеранам Війни за незалежність:

- утворення Міністерства у справах ветеранів;
- чітке означення статусу ветерана війни на законодавчому рівні;

- права на додаткові послуги у сфері охорони здоров'я;

- отримання пропозицій стосовно компетентної роботи протягом року;

- податкові пільги для приватних фірм, які працевлаштовують ветеранів;

- комфортні умови для одержання позик;

- створення ветеранського інвестиційного фонду;

- отримання знижок на придбання акцій державних фірм та квартир.

Авторка також зазначає і американський контекст: «У 1919 році у Парижі було засновано

організацію американських ветеранів під назвою «Американський легіон». Менше ніж за рік від заснування до організації вже було долучено 843 тис. ветеранів, що допомогло стати цій організації однією з провідних на той час.» На думку Стефана Ортіза [7] (Stephen R. Ortiz), ветерани мали великий вибір неурядових організацій. До прикладу – організація для ветеранів євреїв (Jewish War Veterans), ветеранів католиків (Catholic War Veterans), Ветерани міжнародних війн (Veterans of Foreign Wars), Польський легіон американських ветеранів (Polish Legion of American Veterans), Ліга за демократію (League for Democracy) і Велика армія американців (Grand Army of Americans) – останні дві організації об'єднували афроамериканських ветеранів.

Більша частина організацій мала однакові цілі: підвищення медичних пільг і зведення нових лікарень для ветеранів; зміцнення існуючих пенсійних систем та пільг для колишніх військовослужбовців і їх сімей; заснування нового Бюро ветеранів (Veterans' Bureau), яке мало б бути більш ефективним і співчутливим до ветеранів. Варто відзначити і боротьбу за підписання «Акту про бонуси» (World War Adjusted Compensation Act or Bonus Act), який був націлений на корегування платні, яку отримували ветерани у час війни [7]. Після затвердження програми підтримки в освіті (Reserve Educational Assistance Program) у 2005 році, що дозволила усім резервістам, які після 11 вересня 2001 року прослужили 90 або більше днів отримати пільги на здобуття вищої освіти. Як зазначає Девід Ваччі [8] (Vacchi) щедрість новостворених пільг мала б залучити велику кількість звільнених військовослужбовців до отримання вищої освіти». За словами автора, адміністрація, персонал і студентство мусять розуміти потреби й проблеми колишніх військових та бути готовим до зростання кількості студентів.

У роботі також йдеться і про ефективність реінтеграції через занурення у навчальний процес. Одним із способів досягти кращого результату реінтеграції є створення і підтримка студентських організацій, призначених для ветеранів. Військова служба привчає до того, що особиста, індивідуальна безпека напряму залежить від групових зусиль, а тому студенти ветерани шукатимуть заміну своєму підрозділу разом з іншими ветеранами зі схожим досвідом. Студентська організація для ветеранів може стати місцем залучення для нових студентів-ветеранів. Основною ціллю є допомога ветеранам у призвичаєнні до студентського життя і здобуття ними певних академічних досягнень. Такі організації створюють дружню атмосферу, у якій її учасники можуть взаємодіяти використовуючи культурні особливості військових. Вони можуть функціонувати як соціальні гуртки, орієнтаційні групи, групи з обміну інформацією, політично активістські групи й інші схожі на ті, які

пропонує університет. Учасники цих об'єднань взаємодіють допомагаючи один одному зі студентським життям, складними навчальними курсами, сімейними проблемами й адаптації до життя в громадянськості. Студентські ветеранські організації (Student veterans organization, SVO) також надають адвокатські послуги, наприклад допомагають розібратися із затримками виплат за навчання, що надходять від держави.

Повертаючись до контексту України, варто зазначити, що поява в суспільстві нових соціальних груп, що зрештою почали створювати різні спеціалізовані організації, тісно пов'язана із Революцією Гідності, анексією Криму, війни на Сході України і зрештою – великого вторгнення в Україну в лютому 2022 року. З 2014 року українське середовище стало сприятливим для створення ветеранських організацій. Згідно з даними Державної служби України у справах ветеранів та учасників АТО, станом на 2019 рік було нараховано 55 громадських об'єднань ветеранів війни та АТО, що на 4 більше ніж у 2018 році, у 2019 році додалися до переліку: Громадська спілка «Всеукраїнське об'єднання товариств ветеранів», Всеукраїнська громадська організація «Ветеранське братерство», Громадська організація «Товариство ветеранів АТО з інвалідністю», Громадська організація «Асоціація ветеранів АТО України».

Через виразну наявність потреби у комплексному підході до роботи з ветеранами, 28 листопада 2018 року в Україні Кабінет міністрів створив Міністерство у справах ветеранів. Головною метою міністерства було створення нормативної бази щодо соціального захисту ветеранів усіх категорій; спрощення процедур отримання соціальних послуг; розвиток громадського контролю в питаннях соціального захисту ветеранів. У 2020 році План діяльності Міністерства ветеранів склав такий перелік цілей:

- ветерани та члени їх родин, а також родичі загиблих відчувають шанобливе ставлення в суспільстві;

- ветерани війни повернулися до повноцінного мирного життя та стали перевагою для суспільства, а не його проблемою.

Рухаючись за хронологією, після початку війни в Україні у 2022 році, потреба у допомозі ветеранам стала більш наочною. Держава не розглядає питання допомоги ветеранам війни лише у вигляді субсидій, а набагато ширше. У Плані пріоритетних дій Уряду на 2021 рік [9] для Мінветеранів зазначено такі напрямки роботи, як: «Відновлення та повноцінне життя», «Пам'ять та повага» і «Реінтеграція у суспільство». Саме в межах останнього напрямку діяльності Мінветеранів було засновано бюджетну установу «Український ветеранський фонд». Згідно даних Фонду, в межах підтримки ветеранського бізнесу, що впливає на соціальну,

економічну та професійну реінтеграцію ветеранів, було впроваджено проєкт «#Варто «РобиТИ своє», в результаті чого 10 ветеранів отримали фінансування від 500 тис. до 1,5 млн грн. Також в межах мікро підтримки 500 ветеранів отримали грошову виплату 20 тис. грн. на реалізацію власної справи.

Український ветеранський фонд зазначає, що майже половина ветеранів війни вважає, що держава швидше не виконує свої зобов'язання перед ветеранами [10]. Імовірно, таке судження може бути причиною того, що в Україні, крім держави, до процесу реінтеграції ветеранів війни залучені недержавні неприбуткові організації, в тому числі засновані ветеранами. Міністерство у справах ветеранів не надає фінансування таким організаціям – вони існують за кошти жертводавців та грантів від міжнародних фондів.

Успішною громадською ініціативою є «Принцип» – яка була заснована українським адвокатом та ветераном – що має на меті інформування ветеранів щодо їхніх прав. В межах ініціативи було сформовано інтернет-ресурс з Правовим навігатором дій Захисника при пораненні та після.

Важливою ініціативою є БО «Благодійний фонд «Ветерано Хаб», яка працює у напрямку професійної реінтеграції, як з ветеранами, так і з працевлаштуваннями, психосоціальної реінтеграції, в тому числі психоедукації ветеранів та їхніх сімей.

Іншим успішним прикладом може слугувати діяльність БО «Благодійний фонд «Після служби», що надає комплексні послуги з підходом кейс-менеджменту з метою успішної реінтеграції ветеранів війни тощо.

Висновки і перспективи подальших розробок. Ґрунтовно розглянувши терміни «громадська організація» та «реінтеграція»; дослідивши види діяльності громадських організацій; проаналізувавши законодавчу базу та наукову літературу; навівши приклади з історії та сьогодення – можна констатувати, що на даний момент в Україні існує чимала кількість громадських організацій, що були створені для допомоги ветеранам у реінтеграції чи таких, що фактично цією діяльністю займаються. Наступним у дослідженні цієї теми може стати якісне вимірювання ефективності підходів та пропозицій на цій основі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Лапутіна Ю. Кількість ветеранів може збільшитися. URL: https://lb.ua/society/2022/05/08/516086_killist_veteraniv_mozhe.html (дата звернення 06.07.2024)
2. Чимбір О. С. Соціальна реінтеграція ветеранів війни. 2023. URL: https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/3931/Chymbir_bak.pdf?sequence=1 (дата звернення 06.07.2024)
3. Вітковська І. М. Громадська організація: теоретичні основи визначення. 2018. URL:

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/habit_2018_6_8.pdf (дата звернення 06.07.2024)

4. Дуднева Ю. Е., Обидєннова Т. С., Васильєва М. О. Особливості менеджменту некомерційних організацій. *Modern Economics*. 2020. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7809> (дата звернення 06.07.2024)

5. Кулавіна Є. О. Залучення ветеранів АТО до громадських організацій та політичної діяльності в Україні. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b0d0dd89-7d2c-463f-93e4-1e3b63f15fb8/content> (дата звернення 06.07.2024)

6. Закон України «Про громадські організації». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF5LQ00A?an=7> (дата звернення 06.07.2024)

7. Ortiz SR. 2010. Beyond the Bonus March and GI Bill: How Veteran Politics Shaped the New Deal Era. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=zw4UCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=Beyond+the+Bonus+March+and+GI+Bill:+How+Veteran+Politics+Shaped+the+New+Deal+Era&ots=RSTo-DYoWN&sig=1gHXVsCsEHqOEXpZ3oqTFMF6mkc&redir_esc=y#v=onepage&q=Beyond%20the%20Bonus%20March%20and%20GI%20Bill%3A%20How%20Veteran%20Politics%20Shaped%20the%20New%20Deal%20Era&f=false (дата звернення 06.07.2024)

8. Vacchi D., Hammond S., Diamond A. Conceptual Models of Student Veteran College Experiences. URL: https://www.researchgate.net/profile/David-Vacchi/publication/317178780_Conceptual_Models_of_Student_Veteran_College_Experiences/links/605e3008458515e83472e452/Conceptual-Models-of-Student-Veteran-College-Experiences.pdf (дата звернення 06.07.2024)

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 06.07.2024)

10. За що ми воювали? Ветерани російсько-української війни не задоволені ставленням до себе — в чому проблема. URL: <https://vikna.tv/video/ukrayina/veterany-ne-zadovoleni-stavlennyam-do-sebe-v-chomu-problema/> (дата звернення 06.07.2024)

3. Vitkovska I. M. (2018) Hromadska orhanizatsiia: teoretychni osnovy vyznachennia [Non-governmental organization: theoretical foundations of definition]. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/habit_2018_6_8.pdf (accessed July 05, 2024)

4. Dudnieva Yu. E., Obydienнова T. S., Vasylieva M. O. (2020) Osoblyvosti menedzhmentu nekomertsiiynykh orhanizatsii [Peculiarities of management of non-profit organizations]. *Modern Economics*. Available at: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7809> (accessed July 05, 2024)

5. Kulavina Ye. O. Zaluchennia veteraniv ATO do hromadskykh orhanizatsii ta politychnoi diialnosti v Ukraini [Involvement of ATO veterans in non-governmental organizations and political activities in Ukraine]. Available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b0d0dd89-7d2c-463f-93e4-1e3b63f15fb8/content> (accessed July 05, 2024)

6. Zakon Ukrainy “Pro hromadski orhanizatsii” [Law of Ukraine “On Non-Governmental Organizations”]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/JF5LQ00A?an=7> (accessed July 05, 2024)

7. Ortiz SR. (2010). Beyond the Bonus March and GI Bill: How Veteran Politics Shaped the New Deal Era. Available at: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=zw4UCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=Beyond+the+Bonus+March+and+GI+Bill:+How+Veteran+Politics+Shaped+the+New+Deal+Era&ots=RSTo-DYoWN&sig=1gHXVsCsEHqOEXpZ3oqTFMF6mkc&redir_esc=y#v=onepage&q=Beyond%20the%20Bonus%20March%20and%20GI%20Bill%3A%20How%20Veteran%20Politics%20Shaped%20the%20New%20Deal%20Era&f=false (accessed July 05, 2024)

8. Vacchi D., Hammond S., Diamond A. Conceptual Models of Student Veteran College Experiences. Available at: https://www.researchgate.net/profile/David-Vacchi/publication/317178780_Conceptual_Models_of_Student_Veteran_College_Experiences/links/605e3008458515e83472e452/Conceptual-Models-of-Student-Veteran-College-Experiences.pdf (accessed July 05, 2024)

9. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro zatverdzhennia planu priorytetnykh dii Uriadu na 2021 rik” [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the Government’s Priority Action Plan for 2021”]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276-2021-%D1%80#Text> (accessed July 05, 2024)

10. Za shcho my voiuvaly? Veterany rosiisko-ukrainskoi viiny ne zadovoleni stavlenniam do sebe — v chomu problema [What did we fight for? Veterans of the Russian-Ukrainian war are dissatisfied with the attitude towards them — what is the problem]. Available at: <https://vikna.tv/video/ukrayina/veterany-ne-zadovoleni-stavlennyam-do-sebe-v-chomu-problema/> (accessed July 05, 2024)

REFERENCES:

1. Laputina Yu. Kilkist veteraniv mozhe zbilshytysia [The number of veterans may increase]. Available at: https://lb.ua/society/2022/05/08/516086_kilkist_veteraniv_mozhe.html (accessed July 05, 2024)

2. Chymbir O. S. (2023) Sotsialna reintehratsiia veteraniv viiny [Social reintegration of war veterans]. Available at: https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/3931/Chymbir_bak.pdf?sequence=1 (accessed July 05, 2024)